

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ซำไก : กรณีศึกษา ซำไกกลุ่มตะโหมด จังหวัดพัทลุง

**Social And Cultural Changes Among The
Sakai Ethnic : A Case Study of the Sakai
Ethnic in Tamot District, Phatthalung Province**

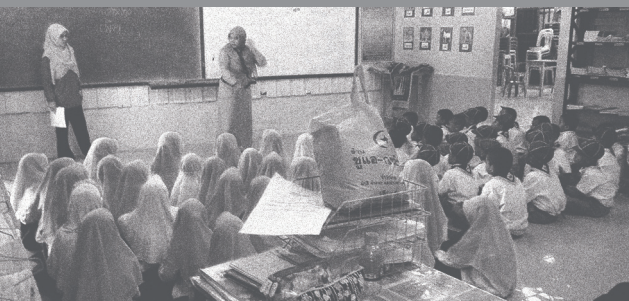
วรชัย วิริยารมภ์¹ ปุรินทร์ นาคสิงห์²
และฉัตรวรรณ พลเพชร³

Worrachai Wiriyaromp¹, Purin Naksing²
and Chattrawan Phonphet³

¹ อ., ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

² อ., ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

³ นิสิตปริญญาโท, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำรงชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศที่มีผลต่อการดำรงชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูในด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การลงพื้นที่ภาคสนาม สัมภาษณ์ประกอบการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูที่อาศัยในพื้นที่บริเวณเทือกเขาบรรทัด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง จำนวน 10 คน และผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับชาวกูในพื้นที่ จำนวน 10 คน คือ เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูในพื้นที่เขาบรรทัด ตำบลตะโหมด เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เมื่อภาครัฐส่งเสริมนโยบายการพัฒนาใน พ.ศ. 2504 ประกอบกับการเปิดป่าสัมปทานทำให้มีการตัดถนน และเพิ่มสาธารณูปโภคพื้นฐานไปยังชนบท ทำให้การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้สะดวกขึ้น ระบบทรัพยากรป่าไม้ของเทือกเขาบรรทัดซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวกูได้รับผลกระทบทำให้ระบบนิเวศป่าไม้เสื่อมโทรม เมื่อป่าเกิดความเสื่อมโทรม ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชาวกู เนื่องจากชาวกูใช้ทรัพยากรในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต จากการศึกษาพบว่า ผลจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศส่งผลให้ปัจจัยพื้นฐานด้านอาหารของชาวกูเปลี่ยนไป เนื่องจากปริมาณอาหารจำพวกมันและสัตว์ป่าลดลง ทำให้ชาวกูรับเอาวัฒนธรรมการกินอาหารสำเร็จรูป เช่น ข้าวสาร ปลากระป๋อง เข้ามาผสมผสานกับการกินแบบดั้งเดิมเพื่อความอยู่รอด นอกจากนี้ จากการศึกษาที่มีการติดต่อกับชาวบ้านในพื้นที่มากขึ้น ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคนเมืองมากขึ้น แต่ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคของชาวกูในพื้นที่ ยังคงรูปแบบดั้งเดิม การคงอยู่ดังกล่าวเป็นการดำรงไว้ ซึ่งอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูให้คงอยู่ โดยปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานภาครัฐเหมือนชาวกูกลุ่มอื่น

คำสำคัญ : กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ระบบนิเวศ

Abstract

This research aims to study to the lifestyle changes of the Sakai Ethnic. The fundamental factor as a result from ecology changes. Use the way to study to anthropology by fieldwork, interview, participation and non-participation observation from the main contributors . They were ten Sakai Ethnic who live at Buntad mountain range Tamot district, Phatthalung province and ten contributors that related with Sakai, the officials and the people in this area. The results of this study showed that The Sakai Ethnic in Buntad Mountain Range in Tamot district was one tribe who depend life style on to respond their fundamental needs from past time to now a day. Because of the government campaign the development policy in 2504 B.E. In this time there were deforestation monopoly. There were road and public unity construction to countryside area. It made easy to use profit from forest. The forest resources on Buntad Mountain Range which was The Sakai Ethnic's home got effective results. It made this forest was damage. It got effective results to The Sakai Ethnic's life style because they use natural resources for responding their fundamental needs. To study changing of ecology got effective result to fundamental living factor. From this study, we founded that the ecology changing made fundamental sector of food changed. Due to potatoes and wild animals were decreased, they absorbed ready to eat food culture such as rice, canned fish to combine with native culture for alive. The result of connection between The Sakai Ethnic and local neighbors made combination in clothing culture but the resident and disease cure had still in their ancient style. It was The Sakai Ethnic's identity stability without intervention from government and other Sakai.

Keyword : Among the Sakai Ethnic, Social and Cultural Changes, Ecology

บทนำ

จังหวัดพัทลุง เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีพรรณพืช และสัตว์นานาชนิด เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดพัทลุงมีความลาดชันจากภูเขา ไปจนถึงที่ราบชายฝั่งทะเล จึงมีความหลากหลายของระบบนิเวศตั้งแต่ป่าต้นน้ำ ป่าพรุ ป่าชายเลน และทรัพยากรชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างหนึ่งของจังหวัดพัทลุง คือ เทือกเขาบรรทัด เป็นเทือกเขาที่มีสันเขายาว ประกอบด้วยภูเขาสูง หลายลูกสลับซับซ้อนเรียงกันเป็นแนว เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่ไหลรวมกันเป็น ทะเลสาบสงขลา โดยมีเนื้อที่ประมาณ 258,750 ไร่ [1] ตลอดแนวเทือกเขาบรรทัด เป็น ลักษณะของป่าดิบเขตร้อนชื้นใกล้เส้นศูนย์สูตร ระบบนิเวศป่าเขาบรรทัดส่วนใหญ่เป็น ป่าดงดิบชื้นประมาณ 80% ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ภูเขา มีลักษณะเป็นดินมากกว่าหิน พรรณไม้ที่มีค่าและสำคัญของพื้นที่ ได้แก่ ไม้ตระกูลยาง หลุมพอ ตะเคียนต่าง ๆ ไช้เขียว ขานาง ฯลฯ นอกจากป่าดิบชื้นแล้วยังประกอบด้วยป่าดิบเขาซึ่งมีอยู่ประมาณ 20% ของ พื้นที่ มีต้นไม้หนาแน่นเขียวชอุ่มทั้งปี [2] เนื่องจากพื้นที่ป่าเขาบรรทัดเป็นป่าดงดิบชื้น จึง มีสัตว์ป่าชุกชุม ทั้งสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เช่น กบ คางคก อึ่งอ่าง เขียด และปาด สัตว์ปีก เช่น นกเงือก นกกางเขน นกหัว สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น กวาง เสือ สมเสร็จ กระซัง เลียงผา เม่น เก้ง ชะนี ลิง ค่าง บ่าง กระรอก และสัตว์เลื้อยคลาน บริเวณแห่งนี้เป็นแหล่งกำเนิด ต้นน้ำลำธารหลายสายไหลผ่านทุกฤดูกาล สภาพดินมีความชื้นพอที่จะทำให้พืชเจริญ งอกงามทั้งปี นับได้ว่าป่าเทือกเขาบรรทัดมีระบบนิเวศที่หลากหลายและมีความอุดม สมบูรณ์เป็นอย่างมาก ความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของระบบนิเวศป่าเทือก เขาบรรทัด มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่อยู่อาศัยในป่า หรือแม้กระทั่งประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากระบบนิเวศของป่าเทือกเขาบรรทัดเป็นศูนย์รวมของสรรพชีวิต เป็นที่ก่อกำเนิด สายน้ำ ชีวิตพืชและสัตว์ที่หลากหลาย เป็นที่พึ่งพิงและให้ประโยชน์แก่มนุษย์มาแต่ โบราณกาล ดังเป็น แหล่งวัตถุดิบของปัจจัยสี่ คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยา รักษาโรค ซึ่งมีความจำเป็นต่อการตอบสนองในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของมนุษย์ นอกจากนี้ยังช่วยรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมภายในป่า ช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน บรรเทาความรุนแรงของลมพายุ เป็นแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และเป็นโรงงาน ผลิตออกซิเจนขนาดใหญ่ [3] ดังนั้น จึงนับว่าป่าไม้ให้คุณประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เห็นได้ว่าระบบนิเวศของป่าเทือกเขาบรรทัดมีความหลากหลายและมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารหลายสาย เป็นฐานทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญ

ที่หล่อเลี้ยงผู้คนมาหลายชั่วอายุคนนอกจากประชาชนในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศแล้ว ภายในป่าลึกของเทือกเขาบรรทัดยังมีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มีวิถีการดำรงชีวิตแบบบุพกาล ยังชีพด้วยการหาของป่า ล่าสัตว์ เร่ร่อนไปในป่า อาศัยทรัพยากรของระบบนิเวศภายในป่าเทือกเขาบรรทัดในการดำรงวิถีชีวิตเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่กล่าวถึงนั้นคือกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมของจังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ของตนเองมาอย่างยาวนาน พบได้บริเวณจังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล ปัตตานี และนราธิวาส [4] ชาวกูมีรูปพรรณสัณฐานค่อนข้างเตี้ย ตาโต ผิวดำ ผมหักติดหนังศีรษะ มีมือและเท้าที่ใหญ่ โดยชาวกูเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรูปแบบอัตลักษณ์ที่โดดเด่นทั้งรูปร่างภายนอกและมีรูปแบบทางสังคมวัฒนธรรม ประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น กล่าวคือ ชาวกูถือกำเนิดในป่าและอาศัยอยู่ในป่าในฐานะที่เป็นสมาชิกหน่วยหนึ่งของป่า พวกเขามีความเกี่ยวพันกับป่าในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับถิ่นที่อยู่อาศัย วิถีชีวิตของชาวกูจัดเป็นแบบอย่างของการอยู่รอดด้วยการอาศัยปัจจัยพื้นฐานจากระบบนิเวศทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นความต้องการด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ชาวกูอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานโดยตรงโดยในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ตำบลตะโหมด ตามแนวป่าลึกของเทือกเขาบรรทัดจะมีชาวกูอาศัยอยู่มาเป็นเวลานาน แต่ไม่มีใครทราบว่ามิชาวกูอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นมาตั้งแต่เมื่อไร พวกเขาใช้ชีวิตอยู่แต่ในป่า ดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมไม่ติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก การดำรงชีวิตของชาวกูภายใต้ระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณสัตว์ป่านานาชนิด ทำให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น มีแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรคที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกภายในกลุ่ม และชาวกูยังใช้ ภูมิปัญญาในการเก็บหาวัสดุธรรมชาติใกล้ตัวมาสร้างสรรค์ ประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธสำหรับเก็บหาของป่า ล่าสัตว์เพื่อยังชีพและเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน

วิถีการดำรงชีวิตของชาวกูภายใต้ระบบนิเวศ เริ่มได้รับผลกระทบเมื่อมีการเปิดป่าสัมปทานใน พ.ศ. 2504 ประชาชนในพื้นที่มีการตัดไม้ จับจองที่ดินปลูกยางพารา ใช้อาวุธปืนล่าสัตว์ การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำให้ระบบนิเวศถูกทำลายจนขาดความสมดุล [3] ประชาชนเริ่มใช้ประโยชน์จากป่าไม่มากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่ง พ.ศ. 2517 ชาวบ้านในพื้นที่

ตำบลตะโหมด เริ่มมีการเข้าไปทำกินใกล้ที่อยู่อาศัยของชาวกู๋ ส่งผลให้พื้นที่ป่าเกิดความเสื่อมโทรม ทำให้เกิดผลพวงต่อเนื่องในหลาย ๆ ด้าน จากการสำรวจพื้นที่ป่าเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดพัทลุงใน พ.ศ. 2547 พบว่าป่าไม่มีปริมาณลดลงจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการตัดไม้ เปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรมปลูกยางพารา ทำให้ระบบนิเวศถูกทำลายจนขาดความสมดุล การขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานเบื้องต้นในการดำรงชีวิต ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของชาวกู๋เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การดำรงชีวิตของชาวกู๋ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ จากป่าที่เคยมีความอุดมสมบูรณ์ก็ต้องเสื่อมโทรมลงไปตามลำดับ ความเสื่อมโทรมของป่าเทือกเขาบรรทัดหลังจากถูกทำลาย ส่งผลให้พรรณพืชและสัตว์ป่าหลายชนิดที่ชาวกู๋เคยนำมาเป็นอาหาร และยารักษาโรค ลดปริมาณลงทำให้ชาวกู๋ต้องหารูปแบบวิธีเพื่อความอยู่รอด อันจะส่งผลให้สังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาวกู๋เปลี่ยนแปลงไปด้วย การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ชาวกู๋ในพื้นที่ตำบลตะโหมดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังมีวิถีการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม ยังคงเร่ร่อนอยู่ในป่า ยังชีพด้วยการหาของป่าและสัตว์ แต่เนื่องจากได้รับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ทำให้รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมของวิถีการดำรงชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมบริบทที่อยู่รอบตัว ดังในอดีตชาวกู๋จะเลือกทำเลที่พักอาศัย หรือที่ชาวกู๋เรียกว่า “ทับ” ซึ่งมีต้นไม้ขนาดใหญ่ปกคลุมให้ความร่มเย็นที่ปกไกลจากแหล่งชุมชน เพราะชาวกู๋ไม่ต้องการให้ประชาชนเข้าไปรบกวนความสงบ ลักษณะของทับเป็นเพิงแบบง่าย ๆ ใช้วัสดุอุปกรณ์จากต้นไม้ ใบไม้ เถาวัลย์ การเลือกพื้นที่ตั้งทับจะอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต สำหรับแหล่งอาหาร ต้องเป็นบริเวณที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ทั้งพืชและสัตว์ โดยชาวกู๋จะหาอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น เผือก มัน กล้วย ยอไม้ ใบไม้ที่กินได้ทุกชนิด รวมถึงอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ เช่น ค่าง กวาง เก้ง นก และหมูป่า นอกจากจะนำพืชพรรณมาเป็นอาหารแล้ว ชาวกู๋มีการนำใบไม้ เปลือกไม้ หรือย่านไม้มามากปิดห่อหุ้มร่างกาย และที่สำคัญชาวกู๋เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความรู้เรื่องยาสมุนไพรเป็นอย่างมาก พวกเขาใช้รักษาโรคต่าง ๆ ด้วยยาสมุนไพรที่หาได้จากในป่า เช่น ใบชิงตอกเตียนมีสรรพคุณใช้รักษาอาการปวดหัว แก้ไข้ เห็ดดอกขาวมีสรรพคุณใช้รักษาแก้พิษงู [5] ลักษณะของการดำรงชีวิตของชาวกู๋ จะเห็นได้ว่า ชาวกู๋กับระบบนิเวศเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของชาวกู๋ได้อย่างชัดเจน แต่จากสถานการณ์การอพยพเข้ามาของคนต่างถิ่นและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศได้ส่งผลให้พืชพรรณและสัตว์ป่าหลายชนิด ที่ชาวกู๋เคยนำมาใช้เป็นอาหาร ยารักษาโรค ได้ลดปริมาณลงในอัตรา

ที่รวดเร็ว บางชนิดสูญพันธุ์ส่งผลให้ชาโกลเริ่มเรียนรู้ที่จะปรับตัวในการดำรงชีวิตเพื่อให้สามารถอยู่รอดในสภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปได้ โดยปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งปัจจุบันเมื่อปริมาณอาหารที่ได้จากป่าลดลง ชาโกลมีการรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคแบบคนเมืองเข้ามา เช่น การนำข้าวสาร อาหารสำเร็จ มาหุงกิน สลับกับการหาหม่นหรือเผือก และการรับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายสมัยใหม่เข้ามา นอกจากนี้ยังมีการนำเอาความรู้ เทคนิควิทยาการ ตลอดจนวัฒนธรรมบางอย่างมาปรับใช้หรือเกิดการผสมผสานของวัฒนธรรม ทำให้กลุ่มชาโกลกลายเป็นแหล่งรองรับการหลั่งไหลของวัฒนธรรมจากภายนอก กล่าวโดยสรุปคือ ชาโกลยังดำเนินชีวิตตามแบบชาวบ้าน แต่พร้อมที่จะนำวัฒนธรรมใหม่จากการไปมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนเมืองตามวิถีชีวิตแห่งตน มาประพุดติปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วย ทำให้เห็นว่าชาโกลไม่ได้ทิ้งแบบแผนวัฒนธรรมดั้งเดิมของตัวเองเลยทีเดียว การรับวัฒนธรรมอื่นเข้ามาเป็นเพียงการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ชาโกลในพื้นที่ตำบลตะโหมดเป็นกลุ่มชาโกลที่น่าสนใจที่ศึกษาต่อไป แม้ว่าการดำรงชีวิตที่ต้องอาศัยป่าในด้านปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ มีความเสื่อมโทรมลง ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายได้อย่างเต็มที่ แต่ชาโกลกลุ่มนี้ก็ยังคงดำรงชีวิตอยู่ในป่าแบบเดิม มีเพียงการปรับตัวในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดเท่านั้น

เหตุการณ์ดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าชาโกลในพื้นที่ตำบลตะโหมด มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศอย่างไรจึงสามารถอยู่ร่วมกับระบบนิเวศได้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรระบบนิเวศ นอกจากนี้ก็อยากรู้อยากทราบว่าชาโกลสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้หรือไม่และการปรับตัวของชาโกลเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถสะท้อนภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ชาโกล อันจะเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม และส่งเสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับกลุ่มสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาโกลในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิถีการดำรงชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และแนวคิดการปรับตัวและผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู

งานวิจัยที่เกี่ยวกับชาวกูของจำนง อติวัฒนสิทธิ์ [6] อารมณ์ อุกฤษณ์ [3] และ สุวัฒน์ ทองหอม [7] ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อดูว่ามีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาวกูไปอย่างไร สาเหตุหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก โดยการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาชาวกูในพื้นที่จังหวัดตรังและจังหวัดสตูล นอกจากนี้ มีงานวิจัยของ อนงค์ เขาวนงกิจ [4] และ สุนิตตา ชูสวัสดิ์ [8] ที่ได้ศึกษาชาวกูในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ด้านวิถีชีวิตรูปแบบดั้งเดิมของชาวกู การทบทวนงานวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีคำถามที่ว่านอกจากการเปลี่ยนแปลงของชาวกูในพื้นที่ดังกล่าวแล้วชาวกูในพื้นที่จังหวัดพัทลุงได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างไรบ้างและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระบบนิเวศมีส่วนสำคัญเพียงใดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู โดยจากงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูลการศึกษาของชาวกูในด้านต่าง ๆ มาประกอบการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นกรอบแนวคิด และวิธีการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

วิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการดำเนินการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูในเขตพื้นที่ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถเห็นความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับการดำรงชีวิต

ของชาโกได้อย่างชัดเจน เนื่องจากชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมดยังคงยังชีพด้วยการเร่ร่อนภายในป่า อาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติของระบบนิเวศในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งแตกต่างกับชาโกในกลุ่มพื้นที่จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูลที่มีวิถีการดำรงชีวิตที่มีหลักแหล่ง ใช้ชีวิตแบบคนเมือง นอกจากนี้ ชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมดยังมีความน่าสนใจที่ตรงที่ยังไม่มีนักวิจัย ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของระบบนิเวศและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาโกมาก่อน

2. ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ชาโก ในพื้นที่ตำบลตะโหมด จำนวน 10 คน ซึ่งจะเก็บข้อมูลทั้งชาโกเพศชายและเพศหญิง และมีช่วงอายุที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้ข้อมูลแต่ละช่วงเวลาที่ครบถ้วนและมีความน่าเชื่อถือ

2.2 ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เป็นผู้ที่มีการติดต่อกับชาโก ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชนและชาวบ้านที่สัมพันธ์กับชาโก จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เป็นผู้ที่มีความสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของชาโก และสภาพสังคมในปัจจุบันของชาโก

3. วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งวิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและความรู้พื้นฐานเบื้องต้น เป็นการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 การศึกษาและการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการศึกษาภาคสนาม เพื่อสังเกตพฤติกรรมและเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ สัมภาษณ์เพื่อเก็บประเด็นสำคัญ ๆ เป็นการพูดคุยผ่านเรื่องเล่า

4. การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการจัดบันทึกข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล นำข้อมูลทั้งหมดมาแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา ศึกษาโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยา

5. การนำเสนอผลการศึกษาการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมด้านปัจจัยพื้นฐานอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูในในพื้นที่ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. อัตลักษณ์ชาวกู

จากการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูในพื้นที่ตำบลตะโหมด พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูเป็นกลุ่มชาติพันธุ์สมัยมนุษยยุคบุพกาล ด้วยสภาพทางกายภาพที่แตกต่างไปจากคนกลุ่มใหญ่ของสังคม ทั้งด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมไปถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความมีอัตลักษณ์ของตัวตนที่ชัดเจน ชาวกูเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ของตนมายาวนาน และสร้างอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อสืบทอดความเป็นชาติพันธุ์ โดยแสดงออกผ่านความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา โดยชาวกูมีการเร่ร่อนโยกย้ายถิ่นไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่พักอาศัยแบบถาวร ลักษณะรูปร่างภายนอกร่างกายที่ชัดเจนของชาวกู คือ มีสีผิวที่คล้ำ ตาโต ผมหยิกขด ตัดหนังศีรษะ จมูกแบน ปากกว้าง มีริมฝีปากที่ค่อนข้างหนา และมีรูปร่างที่สันทัน แข็งแรง สำหรับอุปนิสัยของชาวกูจะเป็นคนพูดน้อย มินิสัยร่าเริง ชาวกู ไม่นิยมสวมใส่เสื้อผ้าหรือไม่ใส่เสื้อผ้าเลย มีบ้างที่นำไปไม้ สาทหร่าย มาถักทอปกปิดอวัยวะบางส่วนเท่านั้น [6]

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะกายภาพรูปร่างของชาวกู

ภาพที่ 1 แสดงวิถีการดำรงชีวิตในป่าของชาวกูไกที่มีความเกี่ยวพันและผูกพันกับป่าใน
ทุก ๆ ด้านของชีวิต มีป่าเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ ชาวกูไกนิยมขุดหาหัวมัน และออกล่าสัตว์
เพื่อยังชีพโดยมีอุปกรณ์ที่เรียกว่าบอเลใช้ในการล่าสัตว์ และนอกจากนี้ยังเป็นสถาน
พยาบาลที่ใช้รักษาโรคภัยต่าง ๆ โดยมีพืชสมุนไพรสำคัญ ๆ หลายชนิดที่ชาวกูไกมารักษา
โรคด้วยการกินสด นำมาต้ม หรือดองเป็นเหล้าก็ได้ จากวิถีการดำรงชีวิตที่มีป่าเป็นที่
พึ่งพิงหลัก ชาวกูไกจึงมีที่อยู่อาศัยที่ เรียบง่าย สร้างทับบริเวณพื้นราบ มีความอุดมสมบูรณ์
ของอาหารและน้ำ ลักษณะทับของชาวกูไกจะทำแบบง่าย ๆ มีโครงสร้างคล้ายเพิงหมาแหงน
ภายในทับจะมีแคร่ ไม้เป็นที่นอนทำด้วยไม้เรียงกัน ทับแต่ละทับของชาวกูไกอยู่ติดกัน
จะเว้นพื้นที่ว่างตรงกลางเป็นวงกลมเพื่อใช้ในการพูดคุยกันของสมาชิก [9-11] ลักษณะ
การนอนของชาวกูไกจะแปลกกว่าคนทั่วไป คือ ชาวกูไกจะนอนเอาเท้าเข้าไปในทับแล้วหันหัวออก
นอกทับ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาชาวกูไก พบว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่
ชัดเจน พวกเขามีความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ชาวกูไกเป็น
ชาติพันธุ์ที่มีภาษาพูดเป็นของตนเองซึ่งภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะเป็นภาษาในตระกูล
ออสโตรเอเชียติก (Austroasiatics) เป็นภาษาชนิดคำโดด แต่ไม่มีภาษาเขียน [12]
สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์และตัวตนของชาวกูไกที่เด่นชัดคือ วิถีการดำรงชีวิตของ
ชาวกูไกจะอยู่บนความเชื่อทั้งสี่ตั้งแต่เกิดไปจนถึงตาย พิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ จะปฏิบัติ
ตามกันอย่างเคร่งครัด เนื่องมาจากชาวกูไกกลัวปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น
ความเชื่อในการย้ายทับที่อยู่อาศัย ชาวกูไกจะย้ายทับเมื่อบริเวณที่ตั้งทับไม่สามารถหาอาหาร
ได้ และจะย้ายทับทันทีเมื่อมีคนตายภายในทับ ชาวกูไกมีความเชื่อว่ามีวิญญาณ
และภูตผี ชาวกูไกจึงก่อกองไฟไว้ในทับตลอดเวลา โดยไม่ให้ไฟดับโดยเด็ดขาด ชาวกูไกมีความเชื่อ
ในเรื่องโชคกลางมาก พวกเขาจะมีลาภสังหรณ์ ถ้าหากเดินผ่านที่บริเวณใดแล้วชนลูกขนปวง
ใจสั่น แสดงว่าบริเวณนั้นเจ้าที่แรง ห้ามตั้งทับหรือล่าสัตว์ หรือเมื่อมีการเข้าป่าก็จะมี
การพูดออกมาว่าจะเดินไปในทิศทางไหน เพราะเชื่อว่าวิญญาณ สัตว์ร้าย จะมาดักทำร้าย
นอกจากนี้ถ้าจะออกไปล่าสัตว์ชนิดใดในป่า ให้พูดสัตว์ที่ต้องการ พวกเขาเชื่อว่าจะได้สัตว์
ตามที่พูด [11,13-15] สำหรับวัฒนธรรม ประเพณีนั้น ในพิธีการแต่งงานของชาวกูไกจะมีพิธี
ที่ง่าย ๆ ไม่มีพิธีกรรมอะไรมากมาย โดยการแต่งงานจะเกิดจากการที่ชาวกูไกหนุ่มสาวมีความ
พอใจกันทั้งสองฝ่าย เมื่อผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายตกลงพร้อมใจกัน ก็จัดงานเลี้ยงขึ้นถือเป็นอัน
เสร็จพิธี โดยฝ่ายชายทำหน้าที่การหาอาหารเพื่อมาจัดเลี้ยง ซึ่งที่ต้องแสดงความสามารถ
ในการล่าสัตว์มาเลี้ยงเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มชาวกูไก ทั้งยังมีหน้าที่สร้างทับที่อยู่อาศัย

เมื่อมีการกินเลี้ยงและสร้างทับเสร็จ เจ้าบ่าวเจ้าสาวก็จะไปอยู่ยังทับของตน และถือได้ว่าเป็นสามิภรรยากันโดยสมบูรณ์ เมื่อมีการคลอดบุตรจะมี “โต๊ะบิตัน” ทำหน้าที่ช่วยมารดาทำคลอด เวลาที่ใกล้คลอดโต๊ะบิตัน จะนำยาชนิดหนึ่งมาทาบริเวณหน้าท้อง ระหว่างการทายาจะค่อย ๆ นวดพร้อมว่าคาถา “ตุงตุงฮู ลีโตลีปิโฮ ตามาซาโกนิฮิฮู มาตี ชิมู” [16-18] หน้าที่การเลี้ยงดูลูกผู้เป็นแม่จะเป็นคนดูแล ให้กินนมแม่เท่านั้นในช่วงแรกเกิด หลังจากเด็กโตขึ้นจะบดมัน เผือก ให้รับประทาน ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเป็นการศึกษาอธิบายชาไกในช่วงแรกที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นประวัติความเป็นมา บริเวณที่อยู่อาศัย รวมถึงการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาไก ซึ่งสามารถเห็นภาพสะท้อนของอัตลักษณ์และวิถีการดำรงชีวิตของชาไกที่มีการพึ่งพิงระบบนิเวศทั้งสิ้น

2. การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศที่ส่งผลต่อปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาไก

จากการศึกษา พบว่า การที่ภาครัฐส่งเสริมการพัฒนาให้มีการสร้างถนน น้ำ ประปา ไฟฟ้าและสาธารณูปโภคพื้นฐาน ต่าง ๆ ไปยังทุกพื้นที่ของชนบทในช่วง พ.ศ. 2504 ประกอบกับการเปิดป่าสัมปทาน ทำให้การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในระบบนิเวศเสื่อมโทรมของชาวบ้านสะดวกและมีปริมาณการใช้มากขึ้น [10,19-22] เหตุการณ์นี้ทำให้เป็นระบบนิเวศและลดจำนวนพืชและสัตว์บางชนิดหายไป นอกจากนี้ การเข้ามาของบุคคลภายนอกที่บุกรุกถางป่า ได้นำรูปแบบวัฒนธรรมแบบใหม่เข้ามาแพร่กระจายด้วย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาไกกลุ่มตะโหมด ซึ่งแม้ว่าชาไกกลุ่มนี้ยังคงรูปแบบของการดำรงชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมจากในอดีตที่เคยปฏิบัติกันมารุ่นต่อรุ่น ไม่ได้มีการเปลี่ยนไปจนสุดโต่ง หากมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เนื่องจากสภาพของระบบนิเวศที่เปลี่ยนไป จากระบบทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ป่าเป็นที่พึ่งพิงในทุก ๆ ด้านของชาไก ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แต่เมื่อทรัพยากรเหล่านี้ลดปริมาณลงทำให้ส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ของชาไก การปรับตัวที่ผู้วิจัยได้เห็นได้ชัดเจนของกลุ่มชาไกในพื้นที่ตำบลตะโหมด คือ การแต่งกาย พวกเขาเริ่มเอาวัฒนธรรมการแต่งกายจากบุคคลภายนอกที่หยิบยืมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายต่าง ๆ จากในอดีตที่เคยใช้เพียงใบไม้ปิดของสงวนทั้งผู้หญิงและชาย ปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายชาไกจะมีเสื้อผ้าไว้สวมใส่ [23-26] แต่ชาไกไม่รู้จักรักษาความสะอาดมักจะไม่ใส่เสื้อผ้าตัวนี้จนขาด ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ

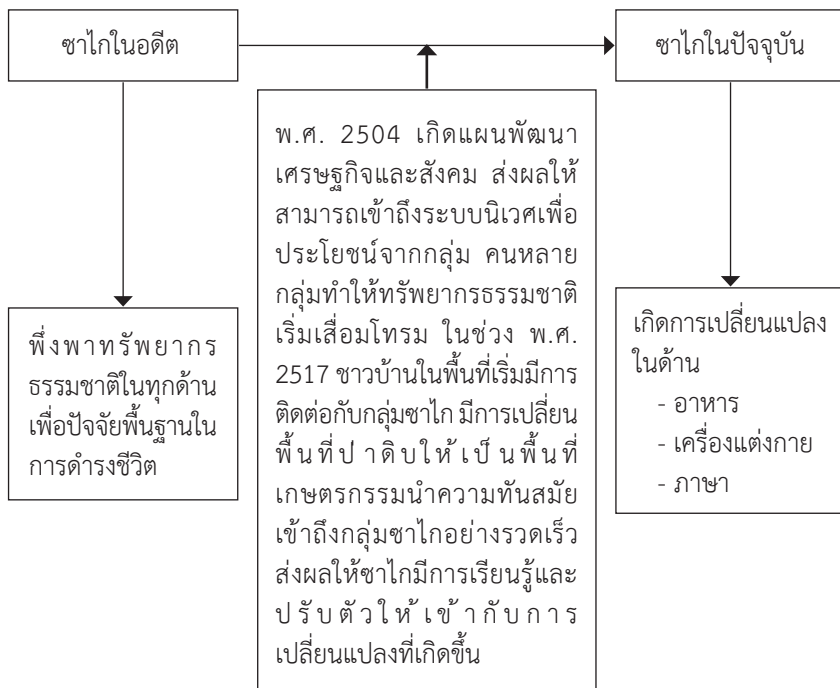
ที่ว่า การทำความสะอาดร่างกายหรือเปลี่ยนเสื้อผ้าจะทำให้กลิ่นตัวเปลี่ยน กลัวญาติพี่น้อง
วิญญานจากกลิ่นไม่ได้ จากปรากฏการณ์ชี้ให้เห็นว่าแม้ชาโกละจะรับเอาวัฒนธรรมแบบใหม่
เข้ามาแต่พวกเขาก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มนัก

ภาพที่ 2 แสดงการแต่งกายของชาโกละในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาโกละ
กลุ่มตะโหมด เพื่อเอาตัวรอด ไม่ว่าจะเป็นการปรับภาษาที่ใช้ในการพูดชาโกละเริ่มมีการนำ
ภาษาไทยปักษ์ใต้มาใช้ในการสื่อสารกับบุคคลภายนอก แต่ยังคงรักษาซึ่งภาษาของกลุ่มไว้
แต่ยังคงใช้กันเฉพาะพวกเดียวกันกับกลุ่มของตนเองเท่านั้น [10, 27-29] ในส่วนของ
ความเชื่อ พิธีกรรม และประเพณีต่าง ๆ พวกเขายังคงปฏิบัติและยึดมั่นในความเชื่อ
พิธีกรรม และประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์

จากการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาโกละตั้งแต่ในอดีตทั้งในด้านของอัตลักษณ์ชาโกละ
วิถีการดำรงชีวิตประจำวันที่อยู่อาศัยทรัพยากรธรรมชาติภายในระบบนิเวศตอบสนองความ
ต้องการด้านปัจจัยพื้นฐาน พบว่าในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านอัตลักษณ์และ
วิถีการดำรงชีวิต อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปได้
เป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพ แสดงโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาโก

จากแผนภาพพบว่าวิถีการดำรงชีวิตของชาโกจากในอดีตที่พึ่งพิงและอาศัยทรัพยากรจากระบบนิเวศในทุกด้านเปลี่ยนไป เนื่องมาจากมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากระบบนิเวศมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของชาโกในปัจจุบันด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่มเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่ชาโกสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาปักษ์ใต้ได้ อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคยังคงรูปแบบดั้งเดิมของกลุ่มที่สืบทอดกันต่อ ๆ กันมาถึงรายละเอียดในตารางที่สรุปวิถีการดำรงชีวิตของชาโกในอดีตและปัจจุบัน

ตารางแสดง สรุปลวิถีการดำรงชีวิตของชาโกในอดีตและปัจจุบัน

วิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาโกเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง		
วิถีการดำรงชีวิต	ชาโกในอดีต	ชาโกในปัจจุบัน
ที่อยู่อาศัย	ชาโกมีวิถีชีวิตแบบมนุษย์ยุคบุกเบิก อาศัยในถ้ำเพื่อหลบภัย หรืออาศัย “หับ” เป็นที่พักอาศัย เนื่องจากชาโกมีชีวิตที่เร่ร่อน เคลื่อนย้ายหับไม่มีหลักแหล่งแน่นอนโดยใช้วัสดุที่ทำได้จากป่า มีโครงสร้างที่เรียบง่าย ลักษณะคล้ายเพิงหมาแหงน	ชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมดยังมีความเป็นชาโกดั้งเดิม เนื่องจากพวกเขายังมีวิถีชีวิตที่เร่ร่อนอยู่ในป่า สร้างหับเป็นที่พักอาศัย โดยใช้วัสดุที่หาได้จากในป่านำมาทำเป็นโครงสร้างแบบเพิงหมาแหงน
อาหาร	ชาโกยังชีพแบบการล่าและหาอาหารที่มีอยู่ภายในป่าซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ อาหารหลัก คือ หว้มัน หว้เผือก โดยหน้าที่การขุดหา หว้มัน หว้เผือกเป็นหน้าที่ของชาโกผู้หญิง ส่วนการออกไล่สัตว์เป็นหน้าที่ของผู้ชาย	สภาพป่าที่เสื่อมโทรมทำให้อาหารหลักที่ชาโกใช้ยังชีพมีปริมาณลดลง ประกอบกับการติดต่อกับชาวบ้านเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ชาโกมีการปรับตัวด้านอาหารเพื่อความอยู่รอด โดยรู้จักกินอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น เช่น ข้าวสาร ปลากระป๋อง แต่ก็ยังนิยมการขุดหาหว้มัน หว้เผือก และไล่สัตว์กินเป็นอาหารหลักอยู่

วิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยงในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก		
วิถีการดำรงชีวิต	ชาวกะเหรี่ยงในอดีต	ชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน
เครื่องนุ่งห่ม	ชาวกะเหรี่ยงไม่สวมใส่เสื้อผ้า ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย อาจจะมีบ้างที่นำไปไม้หรือหญ้าแห้งมาถักปิดของสงวนไว้เท่านั้น	การติดต่อกับชาวบ้านในพื้นที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงได้รับเอาวัฒนธรรมการสวมใส่เสื้อผ้า อย่างไรก็ตาม การสวมใส่เสื้อผ้าเป็นเพียงการปกปิดร่างกายเท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงความสวยงาม สังเกตได้จากเสื้อผ้าจะสกปรก ไม่มีการทำความสะอาดสวมจนขาด
การรักษาโรค	สมุนไพรของชาวกะเหรี่ยงที่ได้จากพืชและสัตว์ ซึ่งมีความสำคัญและเป็นยาที่ใช้ในการรักษาโรคต่าง ๆ โดยจะนำสมุนไพรมากินสด นำมาต้มหรือดองเป็นเหล้า	ชาวกะเหรี่ยงยังคงมีการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคต่าง ๆ และมีการนำไปขายให้กับชาวบ้านในพื้นที่ แต่เนื่องจากสภาพระบบนิเวศป่าไม้มีความเสื่อมโทรมพืชสมุนไพรจึงหาได้ยากขึ้น
ภาษา	มีภาษาเป็นของตัวเอง เป็นภาษาในกลุ่มไตอัน เป็นลักษณะของคำโดด คำในภาษาชาวกะเหรี่ยงมีน้อย	ชาวกะเหรี่ยงรู้ภาษาได้เพิ่มขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่ได้ แต่ในกลุ่มชาวกะเหรี่ยงด้วยกันจะใช้ภาษาเฉพาะกลุ่มอยู่

วิธีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง		
วิธีการดำรงชีวิต	ชาวกะเหรี่ยงในอดีต	ชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน
ความเชื่อ ประเพณี	การดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความเชื่อทั้งสิ้น เป็นความเชื่อในสิ่งที่เหนือธรรมชาติและมีความเกรงกลัวต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ธรรมชาติให้ความเคารพในระบบป่า	ชาวกะเหรี่ยงยังคงปฏิบัติตามความเชื่อประเพณีที่ได้ถ่ายทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีความเชื่อในสิ่งที่เหนือธรรมชาติ กลัวในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ จะยึดถือความเชื่อเรื่องโชคลาง

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และแนวคิดการปรับตัวและผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นกรอบในการศึกษา และในส่วนของการศึกษาวิธีการดำรงชีวิตของชาวกะเหรี่ยงในด้านต่าง ๆ ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งการสำรวจบริเวณที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต 4 ด้าน คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ภาษาของชาวกะเหรี่ยง พิธีกรรม และประเพณีของชาวกะเหรี่ยง ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศส่งผลต่อปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชาวกะเหรี่ยงในด้านอาหารและเครื่องแต่งกาย กล่าวคือ ในอดีตชาวกะเหรี่ยงระบบนิเวศเป็นแหล่งทรัพยากรหลักในการหาอาหาร และล่าสัตว์เพื่อการยังชีพ โดยอาหารหลักที่ชาวกะเหรี่ยงนิยมกิน คือ มัน นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงจะออกล่าสัตว์ด้วยอุปกรณ์บ่อเลาะซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยงที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แต่ในสถานการณ์ที่ป่าถูกทำลาย กลุ่มคนเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจากธรรมชาติมากขึ้นส่งผลให้ระบบนิเวศของธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรม พืชพันธุ์ สัตว์ป่าที่ชาวกะเหรี่ยงได้นำมาขายชีพก็มีปริมาณที่ลดลง ส่งผลให้ชาวกะเหรี่ยงต้องดิ้นรน เอาตัวรอดมากขึ้นโดยชาวกะเหรี่ยงได้มีวัฒนธรรม

การบริโภคแบบคนเมืองทั้งด้านอาหารและการแต่งกายแบบคนเมือง อันเนื่องจากการติดต่อสื่อสารกับคนเมืองมากขึ้น จึงมีการหยิบยืมเสื้อผ้าให้สวมใส่ด้วยความสงสารจากผู้ที่พบเห็น ส่งผลให้การแต่งกายของชาโก ในปัจจุบันเป็นแบบชาวบ้านในชุมชนมากขึ้น กล่าวได้ว่า ชาโกได้รับเอาวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของชาวบ้านเข้าไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒน์ ทองหอม [7] ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชนเผ่าชาโกในจังหวัดตรัง พบว่า ผลการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่มเกิดจากปัจจัยภายนอกทั้งที่เกิดจากความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายจากชาวบ้านในพื้นที่ และการติดต่อกับคนภายนอกมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยส่งผลให้วิถีการดำรงชีวิตด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่มของชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต และยังสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปรับตัวและผสมผสานกลมกลืนกันของสองวัฒนธรรมที่มีการติดต่อปฏิสัมพันธ์ โดยชาโกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียนรู้และปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมการกิน การแต่งกาย เพื่อให้ผสมกลมกลืนกับรูปแบบวัฒนธรรมของสังคมปัจจุบันด้วย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของผู้วิจัยก็พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ในการดำรงชีวิตของชาโกยังคงรูปแบบดั้งเดิมเหมือนกับในอดีตที่อาศัยอยู่ในป่า ซึ่งจากการศึกษาถึงการสร้างที่อยู่อาศัยของชาโกในอดีตและปัจจุบัน พบว่า มีรูปแบบของการสร้างที่อยู่อาศัยเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชาโกจะเรียกที่อยู่ของตัวเองว่า “ทับ” มีลักษณะคล้าย “เพิง” ซึ่งลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความคงอยู่ของอัตลักษณ์ชาโก ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของสุวัฒน์ ทองหอม [7] และสุนิตดา ชูสวัสดิ์ [8] ที่ได้ศึกษาชาโกในพื้นที่อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และชาโกในพื้นที่อำเภอบาบอน จังหวัดพัทลุง ตามลำดับ ชาโกสองกลุ่มนี้มีรูปแบบของวิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยแบบถาวร มีการนำไม้และปูนมาสร้างเป็นบ้านที่มีโครงสร้างแข็งแรงมากขึ้นแตกต่างกับชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด ที่ยังอาศัยอยู่ในป่าและมีวิถีชีวิตที่เร่ร่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของ Barth (1969) ที่ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ เกิดจากสำนึกทางชาติพันธุ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ เป็นผู้เลือกอัตลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มตนกับกลุ่มอื่น และการที่ชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมดเลือกที่จะอาศัยอยู่ในป่าและมีที่อยู่อาศัยแบบเรียบง่าย เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มตนและดำรงไว้ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ชาโกต่อไป นอกจากนี้ชาโกยังคงรูปแบบของการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพรที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดจากที่ชาโกมีวิถีการดำรงชีวิตที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติในทุก ๆ ด้าน ทำให้ชาโกเรียนรู้และรู้จักพืชสมุนไพร

ที่จะนำมาใช้ในการรักษาโรคที่เกิดกับตนเองได้ ซึ่งตัวยาสมุนไพรที่ขึ้นชื่อของกลุ่มชาโก ได้แก่ ยาริดสีดวงทวาร ยาหัวไขเหล็ก ยาแก้หอบ ยาให้มีลูก และยาคุมกำเนิด

จากการศึกษาวิถีการดำรงชีวิตของชาโกทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในพื้นที่ตำบลตะโหมด อำเภอดงหลวง จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ชาโกกลุ่มตะโหมดยังคงรูปแบบดั้งเดิมของการดำรงชีวิตไว้เป็นส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มที่ยังอาศัยอยู่ในป่าแถบเทือกเขาบรรทัด ยังมีวิถีของการเร่รอน โยกย้ายทั่ไปเรื่อย ๆ มีการยังชีพแบบล่าสัตว์ โดยมีการสร้างทับที่อยู่อาศัยแบบเรียบง่าย หากินเองในป่า ใช้พืชสมุนไพรในการรักษาโรค และยังคงปฏิบัติตามแนวความเชื่อ พิธีกรรม และประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น โดยปราศจากการแทรกแซงของภาครัฐซึ่งแตกต่างจากชาโกในพื้นที่จังหวัดอื่น เช่น จังหวัดสตูล และจังหวัดตรัง ที่ชาโกกลุ่มนี้จะมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีการส่งเสริมจากภาครัฐที่พยายามผลักดันให้ชาโกในพื้นที่จังหวัดสตูลและจังหวัดตรังเป็นประชากรที่ถูกต้องตามกฎหมายในสังคม และเนื่องจากชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมดยังคงมีวิถีชีวิตที่เร่รอนอยู่ในป่า เก็บหาของป่าและสัตว์เป็นอาหาร การหาอาหารมาเพื่อยังชีพของกลุ่มชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด จึงสะท้อนให้เห็นรูปแบบของการแบ่งงานกันทำของสมาชิกภายในกลุ่มในสังคมชาโกโดยผู้ชาย เป็นเพศที่แข็งแรงกว่าและเป็นใหญ่สังเกตได้จากการเลือกผู้นำชาโกจะเลือกผู้นำที่มีความแข็งแรงและสามารถทำงานได้ทุกอย่าง ผู้ชายชาโกจึงเป็นทั้งหัวหน้าครอบครัวและออกล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารให้สมาชิกภายในครอบครัว สำหรับผู้หญิงชาโกจะเก็บหาอาหารขูดหาหัวมันบริเวณใกล้ ๆ ทับที่อยู่อาศัย และมีหน้าที่เลี้ยงลูก ลักษณะดังกล่าวเป็นการแบ่งงานตามความสามารถของแต่ละคนที่สามารถทำงานนั้นได้ ส่งผลให้สมาชิกในสังคมชาโกสามารถดำรงชีวิตอยู่ในป่าได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] เขตอุนร์ักษ์พันธุ์สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด จังหวัดพัทลุง. (2550). แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าเทือกเขาบรรทัดเขาบรรทัด. พัทลุง.
- [2] ศูนย์ปฏิบัติการภูมิสารสนเทศ. (2556). เขตอุนร์ักษ์ป่าเทือกเขาบรรทัด จังหวัดพัทลุง. พัทลุง.
- [3] อารณ อุกฤษณ์. (2536). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและสังคมวัฒนธรรมของชาโก: กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ชาโกกลุ่มเหนือคลองตง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. งานวิจัยวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- [4] อนงค์ เขาวนกิจ. (2552). กลุ่มชาติพันธุ์มณี ชาโก : แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูสังคมวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมภาคใต้. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [5] เกศริน มณีสุน. (2544). พฤษศาสตร์พื้นบ้านของชนเผ่าชาโกในจังหวัดตรัง พัทลุง และยะลา. วิทยาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [6] จานงค์ อติวัฒนสิทธิ์. (2523). ชาโก : ปัญหาในการตั้งหลักแหล่ง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [7] สุวัฒน์ ทองหอม. (2544). การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของชนเผ่าชาโก จังหวัดตรังหลังจากการประกาศนโยบายได้ร่มเย็น. มหาบัณฑิตนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [8] สุนิตดา ชูสวัสดิ์. (2553). ชาโก การสร้างความเป็นอื่นในบริบทการพัฒนาของประเทศไทย. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [9] วัฒน ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทับของชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2556.
- [10] เจริญสิงห์ ชนะสิทธิ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด อำเภอดะหมัด จังหวัดพัทลุง, เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2556.
- [11] แดง ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทับของชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2557.

- [12] เสาวนีย์ พากเพียร. (2532). การศึกษาระบบเสียงภาษาชาโกแดนแอ้น
ตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [13] จุฬารักษ์ เพชรทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทำการ
อนุรักษ์ป่าต้นน้ำ น้ำตกท่าช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอดงระจันต์ จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2556.
- [14] นิ ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ตำบลของชาโก
ในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2557.
- [15] ปอย ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ตำบลของ
ชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2556.
- [16] ปาน พลเพชร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทำการอนุรักษ์
ป่าต้นน้ำ น้ำตกท่าช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอดงระจันต์ จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2556.
- [17] ดูก ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ตำบลของ
ชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2557.
- [18] ตุ่ม ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ตำบลของ
ชาโกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2557.
- [19] เอื้อน ณ พัทลุง (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทำการ
อนุรักษ์ป่าต้นน้ำ น้ำตกท่าช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอดงระจันต์ จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2556.
- [20] วิรัตน์ ช่วยชุมชนชาติ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่วัดตะโหมด ตำบลตะโหมด อำเภอดงระจันต์
- [21] อำนาจ พลเพชร (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทำการ
อนุรักษ์ป่าต้นน้ำ น้ำตกท่าช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอดงระจันต์ จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2556.
- [22] วรรณ ขุนจันทร์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดตะโหมด
ตำบลตะโหมด อำเภอดงระจันต์ จังหวัดพัทลุง, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556.
จังหวัดพัทลุง, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556.

- [23] ปราณี ตามแก้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด, อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2556.
- [24] สมเกียรติ บรรชาพัฒนศักดิ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่หมู่ที่ 3 ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2556.
- [25] ด้อย ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่ทับของชาไกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2557.
- [26] โบัว ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทับของ
ชาไกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2557.
- [27] แبد ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทับของ
ชาไกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2557.
- [28] พันธุ์ศักดิ์ ข่านุรักษ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์),
ที่โรงเรียนประชาบำรุง ตำบลตะโหมด, อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง,
เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2556.
- [29] เพียน ศรีตะโหมด (ผู้ให้สัมภาษณ์), ฉัตรวรรณ พลเพชร (ผู้สัมภาษณ์), ที่ทับของ
ชาไกในพื้นที่ตำบลตะโหมด, เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2557.